
Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:7

Kortare mandattid för indirekt valda organ

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:81 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå. Utskottet instämmer med motionären i det angelägna i att få fler unga att engagera sig som förtroendevalda inom kyrkan men menar att möjliggörandet av kortare mandattider vore fel väg att gå. Utskottet framhåller bland annat att det är viktigt, inte minst i kyrkoråden, att det som utgångspunkt finns en stabilitet och långsiktighet i arbetet. Det måste också, enligt utskottet, i första hand vara nomineringsgruppernas ansvar att arbeta för en förnyring och så långt möjligt försöka få kandidater som motsvarar åldersfördelningen i valmanskåren. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:81.

Motionens förslag

Motion 2016:81 av Olle Reichenberg, Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå.

Bakgrund

Regleringen av mandattider för indirekt valda organ

Kyrkoordningen innehåller reglering för ett antal organ som väljs genom indirekt valsätt. När det gäller indirekt valda organ finns en kyrkoordningsreglering som fastställer en mandattid om fyra år för kyrkorådet (4 kap. 8 §), valnämnden (38 kap. 4 §), stiftsstyrelsen (7 kap. 13 §), domkapitlets lekmannaedamöter samt den ledamot som ska vara präst eller diakon (9 kap. 13 § resp. 9 kap. 19 §), kyrkostyrelsen (12 kap. 11 §), Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (14 kap 3 §), Svenska kyrkans valprovsnämnd (15 kap. 3 §) samt Svenska kyrkans överklagandenämnd (16 kap. 3 §). Genom en hänvisningsbestämmelse i kyrkostyrelsens beslut om Samfälligheten Gotlands kyrkor (SvKB 2005:1, 8 §) bestäms mandattiden för församlingsdelegerade i samfälligheten till samma tid. För kyrkomötets utskott finns en reglering i 4 kap. 2 § i Kyrkomötets beslut om arbetsordning för kyrkomötet

(SvKB 1999:3) som anger att val av utskott gäller från det att valen skett till och med den 31 december valåret. Valen till utskott sker, enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen, vid kyrkomötets första sammanträde under en mandatperiod.

För församlingsrådet finns en reglering i 4 kap. 25 § som anger att det är kyrkofullmäktige som fastställer mandattiden. Valet får dock inte avse *längre* tid än fyra år. När det gäller nämnder i stiftens är frågan oregrerad och det är därmed stiftsfullmäktige som bestämmer mandattiden för nämndledamöterna.

Tidigare behandling av frågan

Frågor om ökat inflytande för unga i kyrkliga organ har på olika sätt varit föremål för detta utskotts behandling vid flera tillfällen tidigare, se bland annat O 2011:13, O 2014:12 och O 2015:9.

Vid kyrkomötet 2009 hade utskottet att behandla en motion (Mot 2009:23) i vilken föreslogs att 4 kap. 14 § i kyrkoordningen (nuvarande 4 kap. 8 §) skulle ändras så att det överläts till kyrkofullmäktige att fastställa mandattiden för kyrkoråd och nämnder på lokal nivå. Utskottet anförde inledningsvis i sitt betänkande över motionen (O 2009:5) att man, i likhet med motionären, ansåg det mycket angeläget att underlätta rekryteringen av yngre personer till olika organ i kyrkan och att man måste arbeta för en förnygring. Utskottet konstaterade att nomineringsgrupperna hade ett stort ansvar i denna fråga. Utskottet menade vidare att, även om mer flexibla mandattider skulle kunna underlätta rekryteringen av yngre personer, det var viktigt för arbetet i kyrkoråd, kyrkonämnd och valnämnd att det fanns en viss kontinuitet. Utskottet framhöll också att kyrkofullmäktige enligt dåvarande regelverk hade möjlighet att fritt bestämma mandattid för de frivilliga nämnderna. Slutligen påpekade utskottet att motionärens förslag endast skulle kunna tillämpas på knappt hälften av alla kyrkoråd eftersom mer än hälften av dessa under kommande mandatperiod skulle komma att vara direktvalda. Mot den bakgrunden föreslog utskottet att motionen skulle avslås vilket också blev kyrkomötets beslut.

Idéerna från den nämnda motionen togs dock senare upp av Strukturutredningen som i sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) hänvisade till den nämnda motionen och till utskottets behandling av densamma i samband med utredningens förslag om att kyrkofullmäktige skulle få besluta om mandattid för de genom utredningens förslag inrättade församlingsråden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:81.

Utskottet vill inledningsvis anföra att man instämmer med motionären i att det är viktigt att fler vill engagera sig som förtroendevalda i Svenska kyrkan. Detta måste sägas gälla generellt men gäller i synnerhet yngre.

I likhet med vad man uttalade 2009 menar utskottet dock att förslaget om att tillåta kortare mandattid inte är rätt väg att gå. Enligt utskottet är det viktigt, inte minst i kyrkoråden, att det som utgångspunkt ska finnas en stabilitet och långsiktighet i arbetet. Det måste också, enligt utskottet, i första hand vara nomineringsgruppernas ansvar att arbeta för en förnygring och så långt möjligt försöka få kandidater som motsvarar åldersfördelningen i valmanskåren. Det är också möjligt för nomineringsgrupperna att på sina listor ta med kandidater som kanske redan klargjort att de gärna sitter med i kyrkorådet i några år men kanske inte hela mandatperioden. I de fall en person lämnar sitt uppdrag under mandatperioden får fyllnadsval hållas.

Som motionären anför gäller enligt regelverket för kommunerna att kommunfullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än kommunstyrelsen. Enligt utskottet torde det dock vara ovanligt att mandattiderna bestäms till annat än fyra år.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2016:81.

Uppsala den 30 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:81.

Motionen föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå. Förslaget innebär alltså att de församlingar och stift som så önskar kan ges en sådan möjlighet. Det bör understrykas att någon generell bestämmelse om kortare mandattid, bindande för alla församlingar och stift, ej föreslås.

Olle Reichenberg och Kåge Johansson